

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ผลกระทบต่อสังคมได้เริ่มปรากฏชัดขึ้นเรื่อยๆ ผลกระทบทางสังคมนี้มีได้จำกัดอยู่เฉพาะแต่ผู้ที่ประสบภาวะถูกเลิกจ้างงานและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ที่คาดว่าจะไม่ศึกษาต่อและจะมุ่งเข้าสู่ตลาดแรงงาน เนื่องจากระบบเศรษฐกิจไทยโดยรวมมีขนาดเล็กลง ทำให้โอกาสการจ้างงานจึงลดลงด้วย นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อคนยากจน ผู้อยู่ในข่ายรับสวัสดิการทางสังคมของรัฐ เช่น เด็กเร่ร่อน คนพิการ ปัญหาเศรษฐกิจสังคมต่อประชาชนทั่วไปมิได้จำกัดอยู่กับกลุ่มที่กล่าวถึงซึ่งเป็นผู้รับผลกระทบโดยตรงเท่านั้น แต่จะมีผลกระทบ อุปมาดังระลอกคลื่น โถมกระทบไปยังทุกหน่วยในสังคม ผ่านรายได้ที่ลดลงและค่าครองชีพที่จะสูงขึ้นทำให้เกิดปัญหาได้แก่ อาชญากรรม ยาเสพติด การฉกฉวยโอกาสจากทรัพยากรธรรมชาติ หรือสมบัติของสาธารณะจึงมีมากขึ้น ภาวะวิกฤติครั้งนี้เกินกำลังในภาครัฐที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น องค์กรประกอบในสังคม โดยเฉพาะชุมชนที่เข้มแข็งจะต้องเข้ามา โอบอุ้มผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม

ในอดีต สังคมไทยได้ยื่นมือช่วยตัวเองอยู่เสมอมา เมื่อระบบการบริหารราชการแผ่นดินแผ่กระจายสู่ชนบทมากขึ้น ประชาชนได้รับการบริการจากรัฐมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันความสามารถในการพึ่งตนเองซึ่งเป็นทุนสังคมดั้งเดิมประการหนึ่งเริ่มอ่อนแอทรุดโทรมลง เช่น การขยายบริการสาธารณสุขได้ช่วยให้สุขภาพอนามัยของคนไทยดีขึ้น แต่การที่รัฐกำหนดให้การแพทย์แผนตะวันตกเป็นบริการประเภทเดียวที่รัฐรับรองเท่านั้น เช่น การออกไปประกอบโรคศิลป์ได้เฉพาะแพทย์สภา ทำให้ความสามารถของท้องถิ่นในการช่วยเหลือตนเองด้านสุขภาพอนามัยลดน้อยลง วิกฤติครั้งนี้ จึงได้บทเรียนที่สำคัญต่อประเทศไทย ทั้งในด้านปรัชญาและกลยุทธ์การ

พัฒนาของประเทศ ที่ได้ละเลยการสร้างภูมิคุ้มกันภายในสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งในระดับสถาบันครอบครัวและชุมชน เพื่อให้สามารถจัดการแก้ไขและเลือกวิธีการจัดการชีวิตและทรัพยากรตามศักยภาพความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของคนที่จะแก้ไขปัญหาของสังคมไทยให้สัมฤทธิ์ผล ต้องเป็นการสร้างความเข้มแข็งด้านจริยธรรมและความมีวินัยให้แก่ประชาชน สถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานของสังคมไทย (อานันท์ ปันยารชุน, 2541)

กระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกและผลการพัฒนาซึ่งขาดความสมดุล คือ เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหาการพัฒนาไม่ยั่งยืน ทำให้ต้องยกระดับแนวคิด ทิศทางและกระบวนการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้เน้นที่การพัฒนาศักยภาพของคนเป็นหลัก ซึ่งหมายถึงการพัฒนาคุณภาพ สมรรถนะของคนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน สังคมและของชาติในที่สุด คือ การสร้างขีดความสามารถของคน ต้องใช้กระบวนการพัฒนาที่สร้างโอกาสและทางเลือกมากขึ้น สังคมที่ขาดความเชื่อมโยง ความเกื้อกูลต่อกันให้มาเป็นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมควบคู่ไปกับการพัฒนาสถานะแวดล้อมที่อยู่รอบตัวคน ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม ความเข้มแข็งของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(เศรษฐกิจที่-ยั่งยืนสำหรับชุมชน, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2541)

สิ่งที่บ้านเมืองและประชาชนคนไทยต้องการอย่างแท้จริงทั้งในเวลานี้และวันข้างหน้า คือ วิถีทางอันสร้างสรรค์ต่อชีวิตและสังคมโดยรวมและเป็นองค์รวม มิใช่แต่เพียงเฉพาะภาคเฉพาะส่วนอย่างเช่นที่กำลังเป็นอยู่ อดีตของสังคมไทยในยุคเร่งรัดพัฒนา เป็นตัวกำหนดวิถีทางมาสู่วิกฤติความตกต่ำในปัจจุบัน ความคิดอ่านและการกระทำในปัจจุบันจะเป็นตัวกำหนดวิถีทางสู่ออนาคตในทำนองเดียวกัน เป็นการฟื้นฟูและวางรากฐานทางจิตสำนึกและวัฒนธรรมเพื่อการดำรงอยู่และคุณภาพชีวิตในสังคมโลก ซึ่งมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยการเชื่อมโยงมิติทั้งอดีตและปัจจุบันให้เกิดทัศนวิสัยร่วมกันของปวงชนภายในชาติ เพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนต่อชีวิตและสังคมในอนาคต

เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์นี้ตั้งมั่นอยู่บนฐานของความเป็นจริงและเกณฑ์คุณค่าบางประการที่สมควรทำความเข้าใจร่วมกันเป็นเบื้องต้น นั่นคือ เป็นเรื่องของสัจธรรมความจริงที่ว่า ประเทศชาติไม่ได้มีสถานะและบทบาทเป็นเพียงหน่วยเศรษฐกิจหรือธุรกิจซึ่งหมกมุ่นอยู่

แต่ในเรื่องค้าขายขาดทุนหรือกำไรทางวัตถุดิบตราเป็นใหญ่เท่านั้น หากแต่มีคุณค่าและความหมาย เป็นหน่วยชีวิตสังคมมนุษย์และการดำรงคงอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน และสันติสุขของมวลมนุษยชาติทุก ระดับ ตั้งแต่ ระดับครอบครัว หมู่คณะกลุ่ม ขึ้นไปจนถึงระดับประเทศชาติ อีกประการหนึ่งคือ ปัญหายุ่งยากทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นล้วนแต่มีรากฐานมาจากแบบแผนความคิดความเชื่อที่ยึดถือ เชิดชูระบบขึ้นเป็นใหญ่เหนือคน การณ์มักเป็นเช่นนี้ในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ สังคมไทยเราก็ดู จะไม่อาจหนีพ้นไปจากวิบาก-กรรมข้อนี้ ทั้งๆ ที่ได้ชื่อว่าเป็นเมืองพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคเร่งรัดพัฒนา ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องพุ่งเป้าไปสู่ระบบตลาดและการแข่งขันช่วงชิงเพื่อผล กำไรสูงสุด และเพื่อเร่งรัดอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ไม่ว่าจะยังผลให้เกิดการสูญเสีย ต่อชีวิตมนุษย์และสังคมอย่างไรก็ตาม สังคมไทยต้องประสบกับการสูญเสียอย่างเอนกอนันต์ ทั้ง ชีวิตคนเมืองและชนบท รวมทั้งต้นทุนฐานทรัพยากรธรรมชาติตั้งเป็นที่ทราบกันคืออยู่

เศรษฐกิจพอเพียงนั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าทุกคนสามารถมีจุดร่วมและเรียนรู้ร่วมกัน ได้ ในฐานะหลักการสากลและหลักการเศรษฐกิจใหม่ เจตนารมณ์และการกิจการพัฒนามืออยู่ร่วมกัน คือ ปรับเปลี่ยนแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาจากการที่มุ่งแต่เพียงเร่งขยายอัตราปริมาณ การผลิต การบริโภคและการสะสมทุนเงินตราให้สูงสุดตามทฤษฎีการเจริญเติบโต แล้วหันมาหา หลักการและแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมให้มนุษย์ได้พัฒนาขีดความสามารถเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ในขณะเดียวกันนั้นก็เรียนรู้เพื่อพิทักษ์รักษาระบบชีวิตนิเวศ ซึ่งเป็นต้นทุนชีวิตของมนุษยชาติ กล่าวคือ มิใช่เพียงแต่เป็นสิ่ง เป็นวัตถุที่จะตีราคาเป็นเงินตรากันได้อย่างที่ถือปฏิบัติกันในทุกวันนี้ หลักการพึ่งตนเองและนิเวศ โดยเฉพาะสำหรับสังคมไทยนั้น นับว่าเป็นโชคที่ที่ตั้งอยู่บนหลักแหล่ง ของฐานทรัพยากรธรรมชาติอันสำคัญของโลกในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคป่าเขตร้อน คุณค่าความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจและชีวิตประจำวันมากมายที่ใช้อุปโภคบริโภคกันทั่วโลก ดังนั้น หลักความคิดความเข้าใจความเป็นจริงเกี่ยวกับคุณค่าความสำคัญของฐานทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นทั้งต้นทุนชีวิตและศักยภาพสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงนับเป็นรากฐานสำคัญยิ่งสำหรับ หลักการเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง

นัยสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงโดยสาระ คือ การกลับฟื้นคืนจิตวิญญาณมนุษย์สู่ชีวิต เศรษฐกิจที่แท้จริงนั่นเอง ซึ่งประกอบด้วยมนุษย์กับธรรมชาติเป็นแก่นสาร และทั้งยังเป็นการสอน ให้มองและเข้าใจมนุษย์ในความหมายของความเป็นมนุษยชาติโดยรวม และเป็นส่วนหนึ่งของ

ธรรมชาติ เป็นสัจธรรมความจริง และในฐานะที่เมืองไทยเป็นเมืองพุทธศาสนา และเป็นแหล่ง
 สักกมฐานทรัพยากรธรรมชาติ จึงกล่าวได้ว่า อยู่ในฐานะโอกาสที่ดีที่สุดสักกมหนึ่งที่จะควรจะไป
 ในวิถีชีวิตอันสร้างสรรค์ยั่งยืนและเป็นอิสระได้อย่างเต็มภาคภูมิ ดังนั้น หลักการเศรษฐกิจพอเพียง
 ก็คือ การฟื้นฟูบูรณะจิตสำนึกในคุณค่าและศักยภาพการสร้างสรรค์ของชนบท อันเป็นฐานอยู่ข้าว
 อยู่น้ำของประเทศ ด้วยเหตุผลที่ว่า ชนบทไทยเป็นแหล่งทรัพยากร ไม่เฉพาะแต่ทางด้านธรรมชาติ
 วัตถุเท่านั้น หากยังแฝงไว้ด้วยองค์ความรู้และภูมิปัญญาพร้อมด้วยศาสนธรรม ที่จะสนองตอบ
 ปัญหาความต้องการของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะหลักการองค์รวมได้เป็นอย่างดี และที่จำเป็นจะ
 ต้องบูรณะ เนื่องจากฐานกำลังของชนบทไทยได้ถูกบั่นทอนทำลายจากผลการพัฒนาที่ผิดทิศทาง
 ตลอดระยะเวลาประมาณ 40 ปีที่ผ่านมา และต้องตกอยู่ในสภาพทรุดโทรมทั้งในด้าน
 ทรัพยากรธรรมชาติและองค์ความรู้ ถึงแม้จะยังคงมีหลงเหลืออยู่บ้าง แต่ผู้คนส่วนใหญ่กลับต้อง
 ตกอยู่ในสภาพสูญเสียความเชื่อมั่นที่จะพึ่งพาและพัฒนาตนเองอันเป็นคตินิยมในพุทธศาสนา
 ระบบอุปถัมภ์ซึ่งแต่เดิมนั้นเป็นคุณค่าสร้างสรรค์ปลูกฝังความสัมพันธ์ฉันท์ญาติมิตร ได้ถูกแปร
 เปลี่ยนไปเป็นการอนุเคราะห์ทางอำนาจและเงินตรา โดยเฉพาะในช่วงเศรษฐกิจการเงินเฟื่องฟูนี้
 เอง ดังนั้น ชนบทไทยยังคงอยู่ในสภาพห่างไกลจากความพร้อม แม้กระทั่งความคิดที่จะช่วยตนเอง
 แต่นั่นก็เป็นเหตุผลที่ทำให้จำเป็นต้องคิดอ่านวางหลักนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างสุขุม
 รอบคอบยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะผลการพัฒนาชนบทจะเป็นกุญแจดอกสำคัญยิ่งต่อทิศทางและ
 ฐานะเศรษฐกิจของชาติซึ่งกำลังต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากพลังอำนาจนอกดังกล่าวแล้วซึ่งเป็น
 ปัญหาที่ทลายยึดเยื้อและยากลำบากยิ่ง

ในปัจจุบัน ประเทศไทย โดยเฉพาะรัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา
 ชุมชนในชนบท จึงได้มีการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน โดยส่งเสริมให้ชุมชนมีการรวมตัวกันเพื่อ
 ประกอบธุรกิจ โดยอาศัยทุนทางสังคม ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เข้ามาสนับสนุน ทั้งด้านการ
 เงิน การตลาด รวมทั้งด้านวิชาการ เพื่อส่งเสริมการผลิต โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม แต่มี
 เงื่อนไขอยู่ว่า ชุมชนต้องมีทุนทางสังคมเข้าร่วมสนับสนุน ซึ่งเป็นแนวคิดของกระทรวงมหาดไทย
 และนำไปสู่แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การ
 ปฏิบัติคือ เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง กลไกการปฏิบัติงาน การร่วมมือกับองค์กรภายนอกชุมชน
 ประชาคมในชุมชน องค์ประกอบเหล่านี้จะทำให้เกิดการพัฒนาศรษฐกิจชุมชนทั้งระบบ

จึงเป็นบทเรียนที่สำคัญต่อประเทศไทย ทั้งในด้านปรัชญา และกลยุทธ์การพัฒนาของประเทศไทย ที่ได้ตระเลกละการสร้างภูมิคุ้มกันภายในสังคมไทย ให้มีความเข้มแข็งในระดับสถาบันครอบครัวและชุมชน เพื่อให้สามารถจัดการและแก้ไข และเลือกวิถีทางของการจัดการชีวิต และทรัพยากรตามศักยภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของตน แผนฟื้นฟูสังคม-เศรษฐกิจ ที่จะแก้ปัญหาของสังคมไทยให้สัมฤทธิ์ผลต้องเป็นความเข้มแข็งจริยธรรม และความมีวินัยให้แก่ประชาชนสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานของสังคมไทย แผนปฏิบัติการฟื้นฟูสังคมและเศรษฐกิจสำหรับชุมชน จึงเน้นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเป็นสำคัญเพราะชุมชนจะสามารถโอบอุ้ม กลุ่มประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งทางตรงและโดยอ้อม (อานันท์ ปันยารชุน, 2541 หน้า 2)

นอกจากนี้ ความตระหนักถึงข้อจำกัดของทุนทางเศรษฐกิจที่ลั้งไหลหรือระดมมาจากนอกชุมชน หรือนอกประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการตกต่ำอย่างรุนแรงของเศรษฐกิจอย่างที่เคยเชื่อกันว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และนักพัฒนาทั้งหลายจึงเริ่มให้ความสนใจและพยายามทำความเข้าใจกับทุนทางสังคม ที่มีอยู่ที่จะสามารถระดมเพื่อการพัฒนาควรจะเป็นการพัฒนาแบบผสมผสาน โดยอาศัยทุนสังคมดั้งเดิม ซึ่งเป็นทุนสังคมในรูปของนามธรรม เข้าร่วมกับทุนสังคมในรูปของรูปธรรม จึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มั่นคง เพราะทุนทั้งสองสามารถเกื้อกูลต่อกัน หากอาศัยทุนทางสังคม(นามธรรม) เพียงอย่างเดียว ก็จะทำให้การพัฒนาสังคมเป็นไปได้ช้า อาจไม่ทันกับสังคมยุคปัจจุบัน สังคมไทย ซึ่งเป็นสังคมเกื้อหนุน สังคมเครือญาติ สังคมพึ่งพามาก่อน จะทำให้สังคมไทยล้มเหลว นำไปสู่การแตกความสามัคคีและทำให้สังคมล่มสลายได้ในที่สุด (มงคล ตำนานินทร์, 2541)

ดังนั้นการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องเริ่มจากจุดแข็งในสังคมไทย โดยต้องใช้ทุนทางสังคม (Social Capital) ที่มีอยู่ในทุกภาคของประเทศระดมทุกองค์ประกอบในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ชุมชน” หรือ “การรวมกลุ่ม” ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ รวมทั้งการเสริมสร้างความแข็งแรงให้กับชุมชนในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบของทุนทางสังคม ที่มีอย่างหลากหลาย ในชุมชน รวมถึงเงื่อนไขปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสะสมและการนำไปใช้ของทุนทางสังคมเหล่านั้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหลากหลายของทุนทางสังคม ในชุมชนชนบทภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ทุนทางสังคมดำรงอยู่ได้และนำไปใช้ในงานพัฒนาท้องถิ่น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางในการวิเคราะห์ทุน แต่ละประเภท ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาชุมชนชนบท
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ ต่อการวางแผนและปฏิบัติ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนชนบท

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทุนทางสังคม หมายถึง คุณค่าดั้งเดิมที่มีอยู่ในชุมชนและเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของชุมชน เป็นทั้งทุนทางธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่า และทุนที่มีอยู่ในรูปลักษณะของรูปธรรมและนามธรรม รวมถึงทุนทางวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสมาชิกของชุมชนสามารถเห็นประโยชน์และนำออกมาใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ชุมชนชนบท หมายถึง กลุ่มต่าง ๆ ของชาวบ้าน หรือหมู่บ้าน ที่อยู่ในอาณาเขตเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพคล้ายคลึงกันใช้ชีวิตร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญจากในเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่ศึกษาวิจัย พื้นที่ศึกษาเป็นชุมชนชนบทในภาคเหนือเป็นพื้นที่ตำบล แม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีเหตุผลในการคัดเลือกพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ดังนี้
 - 1.1 เป็นหมู่บ้านชนบทที่มีปรากฏการณ์ ตามประเด็นที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและมีกิจกรรมต่าง ๆ

1.2 เป็นหมู่บ้านที่มีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนา ชุมชน เพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถพัฒนาชุมชนของตนเองได้

1.3 สภาพของชุมชน มีการคมนาคมติดต่อกับภายนอกได้สะดวกได้รับข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ หลายทิศทาง

2. ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้ศึกษาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มทุนต่างๆ ได้แก่

2.1 ผู้อาวุโสในชุมชน เพื่อให้ได้รับรู้เรื่องราวและประวัติความเป็นมาของชุมชน

2.2 ผู้อาวุโสที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.3 ผู้นำองค์กรหมู่บ้านและองค์กรตำบล

2.4 บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู ผู้นำหมู่บ้าน เจ้าอาวาส ตัวแทนพัฒนาชุมชนและตัวแทนจากองค์กรพัฒนาเอกชน

3. ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย

การศึกษาเนื้อหาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้อย่างกว้างๆเพื่อการศึกษาภาคสนาม ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน บริบททางกายภาพ ได้แก่

- ที่ตั้งอาณาเขต การคมนาคม ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ
- ลักษณะทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน
- ประชากรและอาชีพ
- ความสัมพันธ์ทางสังคมในชุมชน
- วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

3.2 ความหลากหลายของทุนทางสังคม โดยแบ่งทุนประเภทต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 ทุนทรัพยากรธรรมชาติ

3.2.2 ทุนทรัพยากรบุคคล

- 3.2.3 ทุนภูมิปัญญา
- 3.2.4 ทุนประเพณี/ความเชื่อ
- 3.2.5 ทุนการพึ่งพาอาศัยกัน
- 3.2.6 ทุนด้านการจัดการ
- 3.2.7 ทุนเครือข่าย
- 3.3 ปัจจัยที่ส่งผลให้ ทุนทางสังคมสามารถดำรงอยู่ได้ ได้แก่**
 - 3.3.1 การสืบทอด
 - 3.3.2 กระบวนการจัดการ
 - 3.3.3 ผู้นำ
 - 3.3.4 เครือข่าย